

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Virág Andrea ügyvéd (1123 Budapest, Schwartzter F. u. 3.) által képviselt felperesnek a dr. Kis József ügyvéd (1553 Budapest, Pf. 85.) által képviselt alperes ellen biztosítási jutalék visszafizetése iránt a Pesti Központi Kerületi Bíróság előtt 36.G.300.944/2004. számon megindított, és a Fővárosi Bíróság 2007. március 7-én 2.Gf.75.798/2006/5. számon hozott jogerős ítéletével befejezett perében az alperes 48. sorszámú felülvizsgálati kérelme folytán a 2007. október 25. napján megtartott nyilvános tárgyaláson meghozta és kihirdette az alábbi

i t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet felülvizsgálattal támadott részében részben hatályon kívül helyezi, az elsőfokú ítéletet részben megváltoztatja, és az alperes marasztalását 5.015.838,- (Ötmillió-tizenötezer-nyolcszázharmincnyolc) forintra és a tőkének 2001. május 25. napjától a kifizetésig járó, az elsőfokú ítéletben meghatározott késedelmi kamataira leszállítja. Ezt meghaladóan a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy a felperesnek 15 napon belül fizessen meg 50.000,- (Ötvenezer) forint + ÁFA felülvizsgálati perköltséget. Az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

I n d o k o l á s :

A peres felek 1995. november 27-én megbízási szerződést kötöttek, melynek értelmében az alperes biztosításközvetítést és egyéb, pénzügyi tevékenységet kiegészítő szolgáltatások közvetítését vállalta. A szerződésben a felek rögzítették, hogy a megbízott a megbízását abban az esetben teljesíti, ha az alperes által kötött biztosítási szerződés a kockázatviselés kezdetétől számított két évig érvényben van, vagy két éven belül a biztosítási esemény bekövetkezése miatt megszűnik. Ellenkező esetben a szerződés mellékletében szereplő számítás alapján a felperes díjleszállításra jogosult. Az e szerződést hatályon kívül helyező, 1998. február 11-én megkötött újabb megbízási szerződés az előző szerződés feltételeitől abban a lényeges pontban tért el, hogy az alperes

által kötendő szerződések tartamát minimum három évben határozták meg.

A felek 1998. június 4-én bérleti szerződést kötöttek egy Toshiba típusú személyi számítógép bérletére. A bérlet időtartama 36 hónap volt. A szerződésben kikötötték, hogy a bérleti szerződés megszűnik a fenti megbízási jogviszony megszűnésének a napján.

A felperes a megbízási szerződést 1998. július 8-án felmondta és 5.240.326,- forint jutalék visszatérítését követelte, majd 5.255.838,- forint tőke és járulékai iránti keresetet terjesztett elő. A követelés összege tartalmazta a személyi számítógép bérleti díjait is.

A jogerős ítélet kötelezte az alperest, hogy a felperesnek fizessen meg 5.255.838,- forintot és járulékait.

A bíróság az alperes védekezésének megfelelően vizsgálta a hatáskörét és megállapította, hogy a felek által kötött megbízási szerződések nem minősülnek munkaszerződésnek, ezért a munkaügyi bírósághoz történő áttételnek nincs helye. Érdemben vizsgálva a szerződés érvényességét megállapította, hogy a szerződés a jogszabályban megkívánt alakban jött létre. A jutalék visszairására vonatkozó szerződéses rendelkezések nem ütköznek jóerkölcshöz, illetve jogszabályba. A semmisséggel kapcsolatban a bíróság utalt az 1995. évi XCVI. törvény 37. § (2) bekezdésének a rendelkezésére megállapítva, hogy a biztosítási szerződések fennmaradását eredménykötelemnek tekintették a felek. Mivel a szerződésben kikötött eredmény nem következett be, a szerződés rendelkezései alapján a megszűnését követő 42 hónapon belül a felperes a díjleszállítási jogát érvényesíthette.

Az összegszerűséget szakértői vélemény alapján állapította meg, amit az alperes általánosságban vitatott és ellenbizonyítást nem ajánlott fel. A bíróság azt is kiemelte, hogy a szakértőt személyesen meghallgatta, a tárgyaláson azonban az alperes nem jelent meg.

A bérleti szerződést illetően arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bérleti szerződés megszűnését követően az alperes a bérlet tárgyát nem adta vissza. Az a magatartása, hogy a felperessel jogviszonyban nem álló harmadik személy (ügyvédje) részére átadta, nem jelentett teljesítést, sem a díjfizetés alóli mentesülést.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet indokait csak annyiban egészítette ki, hogy a bérlet dolog visszaadása érdekében a Ptk. 430. § (1) bekezdése és 433. § (2) bekezdése értelmében az alperesnek kellett volna előljárnia.

A jogerős ítélet ellen előterjesztett felülvizsgálati kérelmében az alperes a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és elsődlegesen a kereset elutasítását, másodlagosan az elsőfokú bíróság új

eljárásra utasítását indítványozta. Változatlanul fenntartotta jogi álláspontját a szerződés munkaszerződés jellege, jóerkölcsbe, illetve jogszabályba ütköző volta tekintetében. A szerződés hibás teljesítésével kapcsolatban azzal érvelt, hogy a kellékszavatosság alapján a hibás teljesítésnek a teljesítéskor kell fennállnia. A szerződés nem volt módosítható az 1/1997. vezérigazgatói utasítással. Állította, hogy az ügynevezett származtatott jutalékok tekintetében a díjleszállítás joga a felperest nem illette meg a szerződés 4.4., 3.5. és 3.4. pontja alapján, továbbá a biztosító által kezdeményezett visszavásárlás sem alapozta meg a hibás teljesítését. Utalt arra, hogy az első megbízási szerződést a felek 1995. novemberében kötötték, míg az 1995. évi XCVI. törvény csak 1996. január 1-én lépett hatályba. A szakértői vélemény megállapításait összességében és részleteiben is vitatta, elsősorban annak alapján, hogy a szakértő az alapbizonylatokat nem vizsgálta. Egyben vitatta, hogy a felperes számítógépes nyilvántartása, melyből a szakértő dolgozott, megbízható adatokat tartalmazott. A bérleti díjjal kapcsolatban előadta, hogy a felperest több ízben értesítette arról, hogy a laptopot ügyvédi letétbe helyezte és azt átveheti. Egyébként 1999. márciusában a felperes feljelentése folytán indult büntetőeljárásban a személyi számítógépet lefoglalták, így az nem is volt az alperes birtokában.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelme a jogerős ítélet hatályában fenntartására irányult. A szakértői véleménnyel kapcsolatban előadta, hogy az elsőfokú eljárásban vitatott szerződések kérdése tisztázódott, a felülvizsgálati eljárásban az alperes újabb indokokat a szakértői vélemény, illetve az ítélet megalapozatlanságára vonatkozóan nem hozhat fel. Egyébként a szakértői vizsgálat módszerének leírásából kitűnik, hogy a szakértő tételesen, ügyfelenként megvizsgálta az egyes szerződések megkötésének és megszűnésének időpontjait és azt vetette össze a felperes által szolgáltatott adatokkal.

A hibás teljesítésre vonatkozó alperesi indokokkal szemben a Ptk. 228. §-ára, a Bit. hatálybalépését illetően a régi Bit. 37. § (2) bekezdésére hivatkozott.

Az 1/1997. számú vezérigazgatói utasítást illetően pedig előadta, hogy az a megbízási szerződés 3.1., illetve 3.2. pontja alapján a megbízási szerződés részét képezte. Ugyancsak a megbízási szerződés melléklete volt a jutalékszabályzat, melynek alapján az ügynevezett felüljutalékok, azaz a szerzési jutalékból származtatott jutalékok vonatkozásában is jogosult volt díjleszállításra. Végül előadta, hogy az alperes nem hivatkozott egyetlen olyan esetre sem, melyben a 42 hónapos igényérvényesítési határidőt elkéste volna.

A felülvizsgálati kérelem kis részben, az alábbiak szerint alapos.

Az alperes alaptalanul támadta a jogerős ítéletnek a jutalék visszatérítésére kötelező rendelkezéseit. A peres felek az alperes

(továbbá az alperes üzletkötői) által közvetített biztosítási szerződések meghatározott ideig történő fennmaradását eredménykötelemnek tekintették. A felperes a közvetített biztosítási szerződéseknek a megbízási szerződésben meghatározott időtartam előtti megszűnése esetén díjleszállításra volt jogosult. A jutalék visszatérítésére vonatkozó szerződéses kikötés sem a jóerkölcsebe, sem jogszabályba nem ütközött, kifejezetten összhangban állt az eljáró bíróság által helyesen hivatkozott 1995. évi XCVI. törvény 37. § (2) bekezdésével. Eszerint az ügynöknek megbízási díj (jutalék) csak a megkötött, illetve fenntartott biztosítási szerződés után jár. A Legfelsőbb Bíróság mindenben osztja a jogerős ítéletnek az ebben a körben kifejtett indokait. Ebből következően alaptalanul hivatkozott az alperes felülvizsgálati kérelmében a kellékszavatosság szabályaira. A megbízási szerződés - a már említett módon eredménykötelem jelleggel - szabályozta az alperes teljesítését. A szerződésben meghatározott szerződéses időtartam el nem érése esetére írta elő a hibás teljesítés jogkövetkezményeként az alperes visszatérítési kötelezettségét. A megbízási szerződésből kitűnik, hogy a szerződés elválaszthatatlan részeként a szerződés tartalmát képezte az 1/1997. számú vezérigazgatói utasítás, illetve a felüljutalékok elszámolását is szabályozó jutalékszabályzat.

A marasztalás összegét, az azt megalapozó szakértői vélemény megalapozottságát vitató felülvizsgálati indokokkal szemben a Legfelsőbb Bíróság az alábbiakat emeli ki.

Az elsőfokú eljárás során beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény megállapításait az alperes általánosságban vitatta. Az elsőfokú bíróság a Pp. 182. § (1) bekezdése alapján a szakértőt személyesen meghallgatta. A tárgyaláson az alperes szabályszerű idézése ellenére nem jelent meg, távollétében a szakértő az írásbeli szakvéleményét részletesebben megindokolta. Az alperesnek ezt követően a kiegészített szakvélemény vitatásával a Pp. 182. § (3) bekezdése értelmében más szakértő kirendelését kellett volna indítványoznia. Mivel erre nem került sor, a szakértői bizonyítás az elsőfokú eljárásban lezárult, és az alperes a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján fellebbezésében, a Pp. 275. § (1) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelmében a szakértői bizonyításra vonatkozóan indítványt már nem terjeszthetett elő.

A Legfelsőbb Bíróság a rendelkezésre álló peradatok alapján megállapította, hogy a szakértői vélemény mentes a Pp. 182. § (3) bekezdésében meghatározott hibáktól, annak alapján a jutalék visszafizetése tekintetében az eljáró bíróság megalapozott döntést hozott.

A Legfelsőbb Bíróság részben alaposnak találta a bérelt személyi számítógép hátralékos díjának a megfizetésére kötelező jogerős ítéleti rendelkezést támadó felülvizsgálati indokokat.

A peradatok alapján megállapítható, hogy az alperes a személyi számítógépet ügyvédjénél helyezte letétbe, erről a tényről a felperest tájékoztatta. A keresetlevélhez csatolt mellékletekből azonban kitűnik, hogy a laptop visszaadását egyéb, a perben tárgyalt követelése teljesítésétől tette függővé. Ezt követően, 1999. júliusában a felperes feljelentésére sikkasztás miatt indult büntetőeljárásban a számítógépet lefoglalták. A zárlatát 2000. október 10-én oldották fel, amikor a számítógépet a felperesnek adták vissza. A másodfokú eljárásban a büntetőbíróóság az alperest a sikkasztás vádja alól - a perben nem vitatottan - bűncselekmény hiányában felmentette.

A fenti peradatokat értékelve a Legfelsőbb Bíróság arra következtetett, hogy a felperest a Ptk. 424. § (2) bekezdése, 428. § (1) bekezdése alapján a bérelt személyi számítógép lefoglalásától kezdődően a bérleti díj nem illeti meg. A bérleti szerződés 36 hónap időtartamából fennmaradó két évre járó bérleti díjjal a Legfelsőbb Bíróság az alperes marasztalását csökkentette.

Az ismertetett indokoknak megfelelően a jogerős ítéletet ebben a körben a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, ezt meghaladóan a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati kérelem csekély mértékű eredményessége folytán kötelezte az alperest a felperes felülvizsgálati perköltségének a megfizetésére. Az alperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2007. október 25.

Dr. Horeczky Károly s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Mária s.k.
előadó bíró, Csánitzné dr. Csiky Ilona s.k. bíró

Szné

A kiadmány hiteléül:
írnok